

Hillevi Nyman
registratur@kammarkollegiet.se
08-700 08 39

2016-04-25
Dnr 3.1-00573-2016

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Statskontorets rapport Ändamålsenlig organisation – Om ledningsformen för Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Ku2015/02717/D

Sammanfattning

Kammarkollegiet instämmer i rapportens slutsats att den nuvarande organisationen för Nämnden för statligt stöd till trossamfund (nedan SST) inte är ändamålsenlig utifrån dess nuvarande uppdrag. Kollegiet instämmer också i den ansats som tas i rapporten om att skapa möjligheter för att lägga samman uppgifter rörande trossamfundsfrågor till en enda myndighet. Däremot avstyrker kollegiet förslaget att nämnden omvandlas till en enrådsmyndighet, som leds av en myndighetschef.

Kammarkollegiet konstaterar att rapporten saknar en sammanhållen beskrivning av hur trossamfundsfrågorna i dag är uppdelade på olika myndigheter och vad dessa myndigheter ansvarar för. I rapporten saknas såväl beskrivning som analys av kollegiets uppgifter gällande trossamfundsfrågor, beredningsarbete för nämnder samt hantering av statsbidrag i stor omfattning. Regeringen bör därför ta ett vidare grepp i denna fråga. Kollegiet anser att det i den fortsatta beredningen bör prövas om behovet av en expertmyndighet inom trossamfundsfrågorna effektivare kan förverkligas genom att till Kammarkollegiet överföra den verksamhet som SST idag bedriver. Det som talar för en sådan ordning är att trossamfundsfrågorna skulle samlas hos en central stabsmyndighet med lång och relevant erfarenhet. De sårbarhetsrisker som omnämns i rapporten skulle minska. Man skulle också undvika de administrativa kostnader som det innebär att upprätthålla en liten myndighet med få anställda.

Övergripande synpunkter

Kammarkollegiet noterar att rapporten saknar en sammanhållen beskrivning av hur trossamfundsfrågorna i dag är uppdelade på olika myndigheter och vad dessa olika myndigheter ansvarar för.

Kammarkollegiet ansvarar för flera olika uppgifter som kan hänföras till begreppet "trossamfundsfrågor". Kollegiet avgör frågor om registrering av trossamfund och ansvarar för registret över trossamfund. Kollegiet ansvarar också för att vidarebefordra de uppgifter som Svenska kyrkan lämnar om den territoriella indelningen i församlingar och om ändringar av denna till berörda statliga och kommunala myndigheter.¹ Vidare prövar kollegiet frågor om tillstånd till vigselrätt för trossamfund samt ansökningar om förordnande av vigselförrättare inom de trossamfund som har fått tillstånd. Kollegiet har dessutom tillsyn över dessa samfund och vigselförrättare.² Slutligen meddelar Kammarkollegiet varje år föreskrifter om den avgiftssats enligt vilken begravningsavgift ska betalas för de avgiftsskyldiga som är folkbokförda inom de områden där Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten.³

Kammarkollegiet har också ett flertal uppdrag som värdmyndighet åt olika nämnder och delegationer.⁴ Detta innebär att kollegiet sköter handläggningen av nämndernas ärenden och förbereder dessa för beslut i nämnderna.

Kollegiet har därutöver som uppgift att administrera och utbetala statsbidrag. I uppgiften ingår att granska ansökningar och rekvisitioner om utbetalning samt kontrollera redovisningar från bidragsmottagare.

Det kan alltså konstateras att Kammarkollegiet har uppgifter som är snarlika de som SST utför. Denna aspekt verkar inte ha beaktats vid valet av framtida organisation av SST:s arbetsuppgifter. Kollegiet anser därför att regeringen i den fortsatta beredningen av frågan bör överväga om nämndens uppgifter borde föras över till kollegiet.

¹ Lagen (1998:1593) om trossamfund samt förordningen (1999:731) om registrering av trossamfund

² Lagen (1993:305) om rätt att förrätta vigsel inom trossamfund

³ Begravningslagen (1990:1144) samt förordningen (1999:729) om begravningsavgift

⁴ Exempelvis Arvsfondsdelegationen, Statens överklagandenämnd, Alkoholsortimentsnämnden, Fideikommissnämnden, Resegarantinämnden och Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor

Det som talar för en sådan överföring är att trossamfundsfrågorna skulle samlas hos en stor central stabsmyndighet som redan idag har en lång erfarenhet av att hantera trossamfundsfrågor, av beredningsarbete för nämnder och av frågor om utbetalning av statsbidrag i stor omfattning. De sårbarhetsrisker som omnämns i rapporten skulle minska. Man skulle också undvika de administrativa merkostnader som det innebär att upprätthålla en liten myndighet med få anställda.

Avsnitt 6.6 Samordning eller självständighet

Kammarkollegiet ifrågasätter den bedömning som görs i rapporten att SST:s verksamhet i dagsläget inte på ett effektivt sätt kan slås samman med någon annan myndighet. För det första har rapporten enligt ovan inte tagit hänsyn till de uppdrag och förutsättningar som finns i Kammarkollegiet. Vidare torde den uppbyggnad av nämndens verksamhet som beskrivs i avsnittet i ett långsiktigt perspektiv gynnas av att samordnas med befintlig verksamhet i en större myndighet. Det framstår som mer ändamålsenligt att föra samman de för trossamfunden relevanta frågorna i en myndighet för att på så sätt säkerställa myndighetens expertroll och minska sårbarheten. Att, som rapporten föreslår, återkomma i frågan inom tre till fem år riskerar istället att missgynna en sådan utveckling. En mer naturlig ordning är därför den omvända. Den initialt begränsade verksamheten kan byggas upp inom ramen för en större myndighet med snarlika frågor. Om det visar sig att uppdraget utvecklas och blir mer omfattande kan det i så fall brytas ut och bilda en egen myndighet.

Avsnitt 6.7 Statskontorets förslag

Statskontoret föreslår att SST byter namn till Myndigheten för trossamfundsfrågor. Som motiv anges bl.a. att det nya namnet signalerar att man inte enbart sysslar med statsbidragsfrågor, utan att man har kompetens inom alla frågor som rör trossamfunden. Kammarkollegiet vill i denna del påpeka att detta inte stämmer, eftersom kollegiets uppdrag att registrera trossamfund samt ge tillstånd till vigselrätt för trossamfund är frågor som rör trossamfunden och att dessa uppgifter inte ingår i SST:s nuvarande verksamhet.

Avsnitt 6.8 Konsekvensanalys

Kammarkollegiet saknar en närmare beskrivning av den flexibilitet och utvecklingspotential som nämns i avsnittet. Det saknas också en bredare

analys av vilka uppgifter rörande trossamfunden och trossamfundsfrågorna i stort som SST/Myndigheten för trossamfundsfrågor skulle kunna åta sig efter föreslagen förändring. Om dessa eventuellt tillkommande uppgifter t.ex. är av handläggande art påverkar det bedömningen av de angivna samordningsvinsterna som nämns i Avsnitt 6.6. Kammarkollegiets uppgifter rörande registrering av trossamfund och att ge tillstånd till vigselrätt för trossamfund ter sig som sådana renodlade "trossamfundsfrågor" som skulle kunna vara aktuella för en sådan utökning av den nya myndighetens verksamhet. Dessa uppgifter är i hög grad handläggande uppgifter, dvs. sådana uppgifter som SST i dagsläget inte sysslar med enligt rapporten. Kammarkollegiet anser att denna del inte är tillräckligt belyst i rapporten och efterfrågar därför en bredare utredning av samordningen och hanteringen av trossamfundsfrågorna inom myndighetsvärlden.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektör Gunnar Larsson. Handläggaren Hillevi Nyman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även avdelningschefen Ulf Rehnberg samt t.f. enhetschefen Lotta Danin deltagit.

Gunnar Larsson

Hillevi Nyman